

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2025-06-10
Justeringsdatum: 2025-06-11
Anslagsdatum: 2025-06-13

§ 138 Svar på remiss från Socialdepartementet om jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning

Ärendenummer: Ks 786/2025
Handläggare: Liselott Bergqvist

Ärendebeskrivning

Utredningen föreslår en ny tidsbegränsad statlig ersättning, jobbpremie. Jobbpremien föreslås till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen och som därefter får inkomst av anställning och inte längre får försörjningsstöd. Jobbpremien ingår i en större bidragsreform som regeringen arbetar med. Syftet är att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete och självförsörjning.

Beslutsunderlag

Remiss av promemorian Jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning, daterad 2025-03-24
Missiv - Jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning, daterad 2025-03-24
Tjänsteskrivelse, daterad 2025-05-09
Yttrande, daterat 2025-05-09

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens förslag till Kommunstyrelsen:

1. Yttrandet antas och överlämnas till Socialdepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Yrkande

Markus Allard (ÖrP) yrkar avslag på ärendet.

Proposition

Ordförande John Johansson (S) finner att det finns två förslag till beslut, det vill säga Kommunledningsförvaltningens förslag och Markus Allards (ÖrP)

avslagsyrkande. Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att Kommunstyrelsen beslutar enligt Kommunledningsförvaltningens förslag.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Yttrandet antas och överlämnas till Socialdepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation

Markus Allard (ÖrP) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Regeringskansliet
Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och
funktionshinderspolitik
Diarienummer S2025/00629

Yttrande remiss - Jobbpremie ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning

Socialdepartementet har bjudit in Örebro kommun att svara på remissen Jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning.

Inledning

I februari 2025 tog äldre- och socialministern emot en utredning med förslag till åtgärder för att öka drivkrafter och skapa möjligheter för människor att gå från bidragsberoende till självförsörjning genom inkomst av anställning. Utredaren föreslår i delbetänkandet ”Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare” (SOU 2025:15) en ny tidsbegränsad statlig ersättning kallad jobbpremie som ekonomiskt incitament för arbete i stället för försörjningsstöd. Regeringen har för att påskynda införandet av jobbpremien initierat en alternativ lösning som på flera punkter skiljer sig från förslaget i SOU 2025:15.

	SOU 2025:15	PM om jobbpremie
Regleras i	Lag	Tidsbegränsad förordning
Giltighetstid	2 år	2 år
Kvalificeringstid	Försörjningsstöd under 6 månader före ansökan	Försörjningsstöd under 6 månader före ansökan
Beviljas för	Maximalt 18 månader	Maximalt 18 månader
Prövas och beviljas av	Socialnämnden på folkbokföringsort	Försäkringskassan
Beviljas för inkomst från	Anställning med undantag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och skyddat arbete	Alla anställningar
Beskattas	Nej	Nej
Utbetalas av	Socialtjänsten	Försäkringskassan

Bakgrunden till förslagen om jobbpremie är att den jobbstimulans som införts i 4 kap. 2 b § Socialtjänstlagen och som innebär att 25 % av inkomsten undantas vid prövning av rätt till försörjningsstöd har visat sig vara svår att utvärdera samtidigt som endast ett fåtal personer har kunnat tillgodogöra sig denna ekonomiska stimulans för att bryta bidragsberoende.

I föreliggande promemoria redovisas några internationella försök med liknande incitament för att minska bidragsmottagande och öka sysselsättningen, inget av dessa försök har haft önskade effekter mer än av liten omfattning och under begränsad tid.

Jobbpremiens storlek, målgrupper och försörjningshinder

Jobbpremiens storlek kan göra det svårt för hushåll med två vuxna och flera barn att bli självförsörjande, särskilt om bara en vuxen är berättigad. Många familjer riskerar därför att inte omfattas av stödet. Däremot kan premien förbättra ekonomin för vissa hushåll som också får barn- och bostadsbidrag, eftersom dessa inte påverkas av jobbpremien. Stödet gynnar främst ensamstående utan barn eller med få barn.

Det som behöver belysas i avsikten med att premien ska upplevas som en drivkraft är att många i gruppen "arbetslösa" också kan ha andra hinder för att kunna ta en anställning, vare sig den är subventionerad eller inte. Det kan finnas andra orsaker till att personer har försörjningsstöd så som exempelvis insatser från vården och andra delar av socialtjänsten. Därför anser Örebro kommun att det innebär att målgruppen är mer begränsad än vad som framgår i förslaget. Det är främst de som nyss kommit från ett arbete eller redan är motiverade att arbeta och inte har andra hinder än just arbetslöshet som kommer gynnas av jobbpremien. Dessa personer kommer med stor sannolikhet att bli självförsörjande ändå, utan en jobbpremie. Utifrån ovanstående kan det riskera att kosta mer än det kanske sparar genom att minska försörjningsstödet.

Risk för glapp och utdragen handläggning mellan ekonomiskt bistånd och jobbpremien

Ett medskick blir att vara observant på att det finns en risk att förslaget kan resultera i ett omfattande administrativt arbete för personal men också den sökande. Ett scenario skulle kunna vara att en sökande kan vara berättigad jobbpremie en månad och sedan, nästkommande månad, inte vara det utifrån löns storlek. Detta riskerar att den sökande kan komma att behöva "hoppa" (röra sig) mellan att ansöka om försörjningsstöd på nytt och att söka jobbpremien via Försäkringskassan. Detta innebär administrativt arbete för både den som ansöker och för handläggarna både inom kommunen och Försäkringskassan. Vid de tillfällen den sökande inte har rätt till jobbpremien finns inte heller möjlighet att ansöka om försörjningsstödet i retroaktivt. I och med detta finns det en risk att förslaget inte kommer ses som en motivator till att fortsätta uppbära försörjningsstöd.

Minskade inlåsnings effekter men risk för fördröjning av utbetalning av jobbpremien

Jobbpremien kan minska risken för inlåsnings effekter då en person inte kan uppbära försörjningsstöd samtidigt som jobbpremien, vilket är positivt för kommunen. Fast det finns en risk med jobbpremien och det är att den kan utbetalas tre månader i efterhand. Detta kan bidra till att personer med låg lön, som skulle haft rätt till ekonomisk utfyllnad av försörjningsstöd, inte kan ansöka detta. Den sökande får då i stället vänta på ersättningen, vilken kan innebära inkomstklapp som i sin tur kan bidra till att personen inte motiveras att lämna försörjningsstöd.

Rätten till jobbpremie och risker för felaktigheter

Det administrativa arbetet och arbetsbelastningen kan komma att öka på grund av att ytterligare kontroller som kommer krävas av utbetalt bistånd från Försäkringskassan och för att ha rätt till jobbpremien. Det behöver också uppmärksammas att det finns en risk för att felaktiga utbetalningar både statligt och kommunalt kan komma att öka genom jobbpremien då personer så att säga kommer röra mellan olika myndigheter. Exempelvis kan en person beviljats försörjningsstöd i början av anställningen men sedan valt att avbryta och i stället få jobbpremie, och detta gör handläggningen av dessa ärenden problematiska för båda myndigheterna. Det kan också finnas en risk för felaktiga utbetalningar i de fall personer kanske flyttar mellan olika kommuner.

Beslutande myndighet och socialtjänstens uppdrag

”Även om det är en statlig myndighet som hanterar frågan bedöms jobbpremien kunna utgöra en viktig del i socialtjänstens uppdrag att motivera och hjälpa människor att bli självförsörjande” Kommunen vill poängtera att detta arbete utförs redan i stor utsträckning då det redan ingår i uppdraget att motivera de sökande och hjälpa dem att bli självförsörjande. Ett medskick blir att det ofta kan finnas olika orsaker och hinder för att få en anställning.

Positiva delar i förslaget

Eftersom jobbpremien föreslås gälla under 2 år från ikraftträdandet är det rimligt att den regleras i en förordning med angivet datum för upphävande, vilket inte innebär den omfattande process som fordras för införande av en ny lag.

Det är lämpligt att Försäkringskassan blir den myndighet som administrerar jobbpremien, det finns systemstöd, processer och kompetens för handläggning av likartade ersättningar.

Med Försäkringskassan som ansvarig myndighet kan den sökande flytta för att ta anställning där det finns arbetstillfällen, vilket inte är möjligt om jobbpremien ska handläggas av Socialnämnden på en permanent folkbokföringsort.

För att uppnå syftet med införande av en jobbpremie, som enligt förslaget riktar sig till personer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden, ska alla inkomster av arbete ligga till grund för beräkning av ersättningen som föreslås motsvara 15 % av månadsinkomsten dock maximalt 3750 kronor/månad.

Mot bakgrund av den välfärdsbrottslighet som på olika sätt bekämpas är det kontrollsystem med informationsutbyte som förslaget innehåller väl genomtänkt för att motverka felaktiga utbetalningar, det är tydligt beskrivet hur såväl återkrav som överklaganden ska hanteras.

Negativa delar i förslaget

Den ekonomiska konsekvensen för staten inklusive Försäkringskassan och Socialstyrelsen vid genomförande av förslaget om jobbpremie är beräknad till 527 miljoner kronor under hela 2 årsperioden. Mot bakgrund av de redovisade effekterna av liknande försöksverksamhet i andra länder kan det ifrågasättas om jobbpremien är väl investerade skattemedel.

Den begränsade giltighetstiden på 2 år liksom den begränsade tiden för beviljande av ersättning som är 18 månader riskerar att försvåra utvärdering och analys av effekterna.

Målgruppen är personer som arbetar inom låglöneyrken med inkomst av tjänst på maximalt 25 000 kronor/månad, den högsta ersättningen om 3750 kronor/månad motsvarar 15 % av månadslönen. Personer med en månadslön på 25 000 kronor eller lägre riskerar att åter hamna i bidragsberoende när försöksperioden med jobbpremie löper ut.

Ersättningens konstruktion kan bidra till denna oönskade konsekvens eftersom kravet är att en enskild person eller det hushåll i vilket den sökande ingår inte har erhållit försörjningsstöd under den månad för vilken jobbpremie ansöks. Det innebär att försörjningsstöd kan varvas med jobbpremie under förutsättning att ersättning och bistånd inte utbetalas under samma månad och att ersättningen utbetalas maximalt 18 månader under 2-årsperioden.

ÖREBRO

2025-05-23

Ks 786/2025

På dessa premisser blir incitamentet att söka och behålla en anställning svagare än om villkoret för att beviljas jobbpremie är att denna ska utbetalas under en sammanhängande tid på maximalt 18 månader.

Sammanfattning och slutsats

Örebro kommuns uppfattning är att erfarenheter av andra länder är av vikt. Våra farhågor är att implementeringen av jobbpremien riskerar att inte uppfylla sitt syfte fullt ut.

John Johansson (S)
kommunstyrelsens ordförande